

било отдѣлни лица или юридически личности (монастири, църкви и пр.) играе напълно господстваща роля въ българското народно стопанство. Вследствие феодалната система и социалното неравенство въ страната е настъпилъ пълень антагонизъмъ между феодалитѣ и закрепостенитѣ отъ тѣхъ селяни, поради което, за запазване на личнитѣ си интереси, въ X. в. се оформили две групировки. Въ едната групировка били феодалитѣ и прониаритѣ, както и висшето духовенство, а въ другата — закрепостенитѣ земедѣлци, занаятчи и граждани (парики, отроци и пр.). Останалитѣ „свободни“ себри, по силата на системата на управлението, сж били подчинени на манастирскитѣ и болярски стопанства.¹

По отношение въпроса за социалното неравенство Д-ръ Ив. Сакъзовъ пише: „Друга частъ отъ свободното дребно селячество не било въ състояние да се бори срещу редица стопански негоди, неурожай, данъци, повинности и затова само е продавало имотитѣ си на по-богатитѣ земевладѣлци и боляри. Тамъ то постъпвало да работи като зависими люде“.²

Непримиримата омраза на българския народъ спрямо византизма

Отъ последния цитатъ ярко изпъква положението, че обеднѣлото свободно дребно селячество, вследствие византийския духъ всрѣдъ болярството и ламтежа

му за имоти, по силата на неурожай или войни, сж си продавали имотитѣ, за да се прехранятъ. Всичко това, естествено, ще да е внасяло всрѣдъ народа обезвѣра и се е насаждала омраза противъ византизма и неговитѣ крепители въ България. „Особено не добро мнение — казва Дриновъ — имало за византийцитѣ тогавашното българско поколѣние, израстло въ бурното време на дългитѣ войни на Симеона съ тѣхъ, научено отъ своя великъ царъ да не вѣрва думитѣ имъ, дори ако излизали изъ устата на патриарха и научено отъ него да гледа на тѣхната империя като на призракъ. Само по себе си се разбира, че това поколѣние не могло да гледа равнодушно на приятелскитѣ отношения на своитѣ управници къмъ Византия, на нововъведенията въ управата на общественя животъ, станали необходими поради сближението на Преславския дворъ съ Византийския. Мнозина, разбира се, възмущавало и въвеждането на византийскитѣ нрави и обичаи въ придворния животъ, което било неизбежно последствие отъ

¹ Theoph. Bulg. Arch., IV, 444; Голубинский, ц. с. 259—263; Златарски, История, стр. 548.

² Д-ръ Ив. Сакъзовъ, „Стопанското развитие на България презъ X. в. Б. И Д-во, г. XXXIV, кв. IV, 351—354.